

Roltdalen – Garbergelva:

Å verne eller ikke verne? That's the question!

Av TORFINN ROHDE

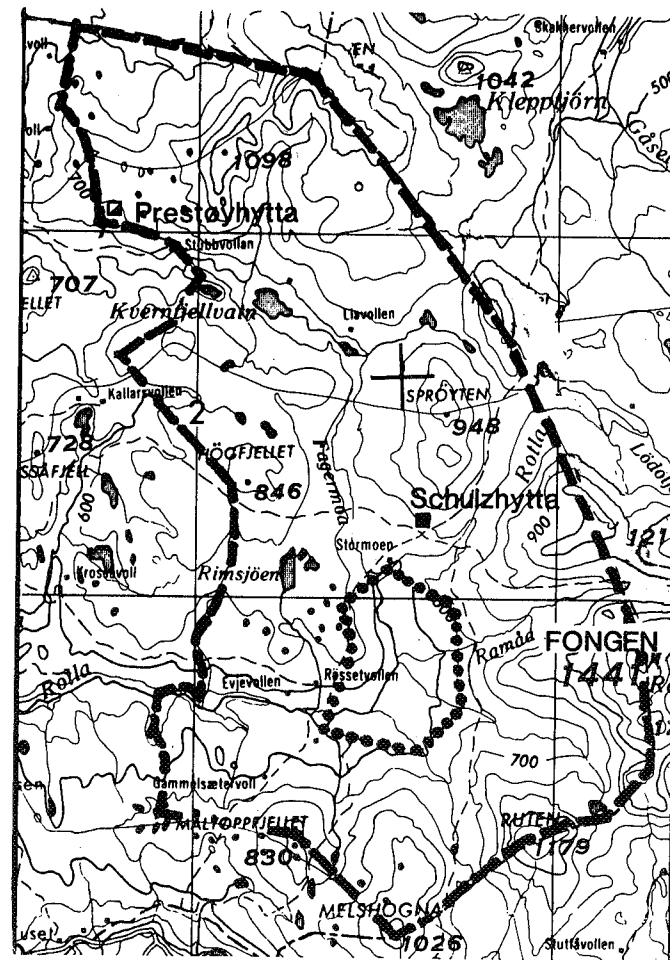
Dessverre har ingen av de gamle friluftskjemper som Slingsby eller «Tre i Norge ved to av dem» besøkt Roltdalen og Garbergelvdalføret. Hadde de det, ville utvilsomt denne blandingen av villmark og kulturlandskap i skjønn forening, vært omtalt med den samme patos og innlevelse som vi finner i de utallige skildringer om fjellstrøkene i det sørlige Norge.

Kanskje er ikke toppene så høye og elvene ikke så fulle av fosser og stryk som i Jotunheimen og Tafjordfjella, men til gjengjeld gir gammelskogen, myrene, setervollene og de runde, gode formene en følelse av ro og uendelighet som en skal leite lenge etter selv i vårt grisgrendte land.

Et rikt dyreliv og små floristiske overraskelser der kalken kommer fram i dagen, er med og forsterker følelsen av at vi her står overfor noe helt spesielt av et naturområde. De to elvene, Rotla og Garbergelva, som ennå slynger seg uberørt og jomfruelig gjennom landskapet gir en slags finish til det hele.

Alle disse egenskapene ved Roltdalen, har gjort at det i løpet av det siste 10-året er presentert flere «verneplaner» for området. Størst har verneinteressen vært tilknyttet Garbergelva og områdene rundt Kvernsljøene.

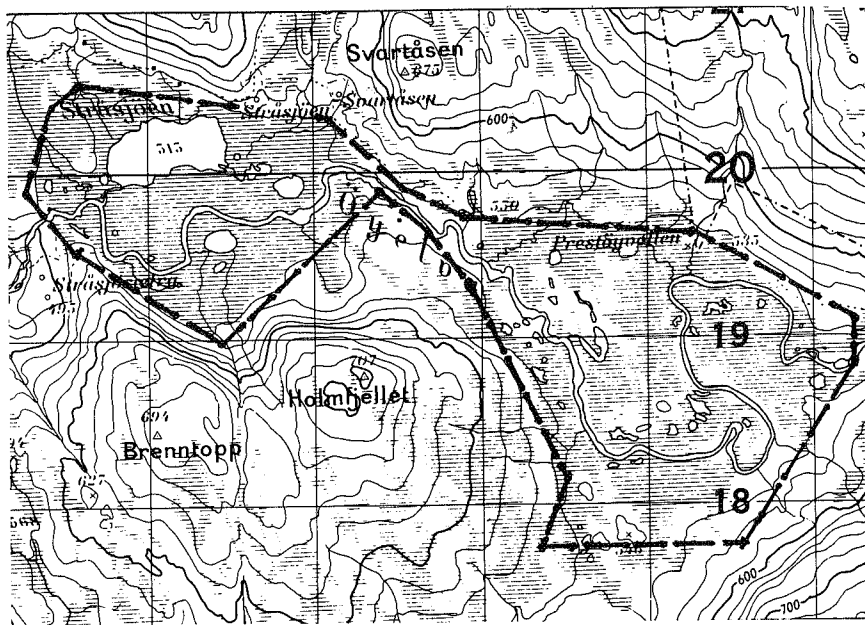
Det såkalte «Sperstadutvalget» foreslo i sin «Verneplan II for vassdrag» at Garbergelva skulle gis 10-års vern fram til 1985. Grunnen til dette var at det dengang forelå for få opplysninger om verneverdiene i vassdraget til at man kunne ta en endelig avgjørelse om vassdraget skulle gis varig vern eller undergis ordinær konsesjonsbehandling. I løpet av perioden fram til 1985 ble det så gjennomført en rekke undersøkelser i vassdraget for å bringe dette på det rene. Resultatene fra undersøkelsene er presentert i flere publikasjoner. Den greieste framstillingen er gitt i en serie av offentlige utredninger

Kartet viser grensene for Roltdalen statsalmenning, som også utgjør grensene for foreslått nasjonalpark/landscapsvernområde. Med prikket strek forslag til naturreservat i Roltdalen.

fra 1983 (NOU 1983: 41, 42, 43, 44 og 45). Resultatet av arbeidet er nedfelt i Verneplan III for vassdrag, og her konkluderer Sperstadutvalget med at Garbergelva bør gis varig vern.

Seinere har regjeringen behandlet denne innstillingen, og anbefalt at det åpnes for konsesjonsbehandling av vassdraget. Stortinget skal behandle Verneplan III i vårsesjonen -86, og i skrivende stund er ingenting avgjort.

Kartet viser grensene for Stråsjøen-Prestøyen naturreservat.

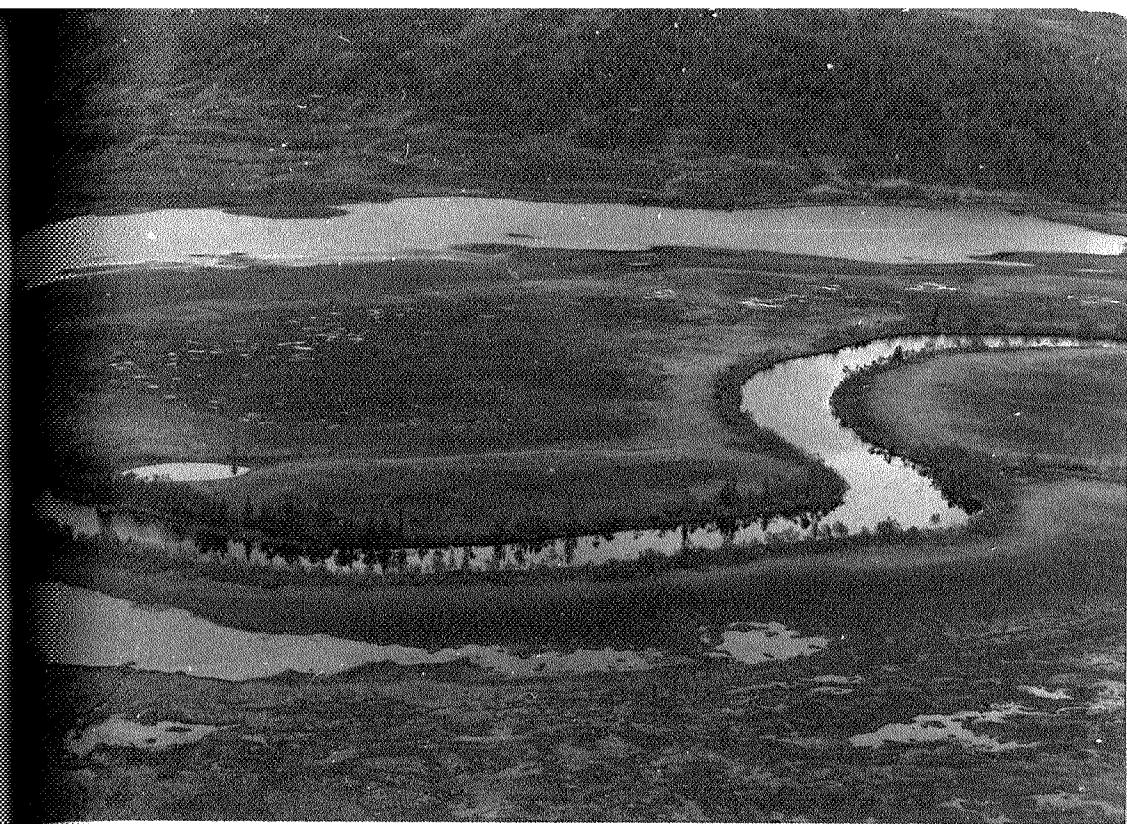
Dersom vassdraget åpnes for konsesjonsbehandling, vil det uansett bli vurdert i «Samla Plan for vassdrag», og der bør det utvilsomt komme i den kategorien som ikke skal vurderes for utbygging før etter tusenårsskiftet. (Samla Plan er ingen verneplan, men en plan for konsesjonsbehandlingsrekkefølge basert på konfliktnivå mellom kraftutbygging og andre interesser i vassdragene). Vassdraget kan også havne i en Verneplan IV som regjeringen har sagt skal utarbeides.

Selve perlen i vassdraget, Stråsjøen og Prestøyene, er allerede vernet. Området, som er på 5,4 km² og inneholder et særdeles rikt fugleliv, ble vernet sammen med 19 andre områder i «Verneplan for våtmarker i Sør-Trøndelag» i 1983.

Dersom Garbergelva åpnes for utbygging, må det i så fall tas helt spesielle hensyn til disse lokalitetene.

Rotla har i motsetning til Garbergelva ikke blitt funnet verdig til en plass hverken i verneplanene eller i Samla Plan.

Etter undertegnede mening er dette en «forbigåelse» som bør rettes opp i forbindelse med videreføringen av Samlet Plan og evt. i sammenheng med Verneplan IV.

Fra Stråsjøen. Dette er en del av naturreservatet. (SVEIN E. RINGEN)

Områdene rundt elva i Roltdalsbassenget, har imidlertid også andre kvaliteter som gjør at vern av hele statsalmenningen på 225 km² er aktuell.

Det som først og fremst forårsaker en slik vurdering er villmarkspreget. Pr. i dag ligger de sentrale verneområdene lengre fra bilveg enn de fleste andre fjellområder i Trøndelag. For det enkle, tradisjonelle friluftslivets interesser i Trøndelag er det av vesentlig betydning at området får ligge slik. Som hjemsted for sky og sårbare dyre- og fuglearter er også slike store, sammenhengende naturområder av uvurderlig betydning. En høvelig verneform for hele området kan være nasjonalpark eller landskapsvern.

Roltdalen inneholder også vernekvaliteter knyttet til utsatte naturtyper. Først og fremst finner vi her inne et stort, sammenhengende gammelskogsområde som bør bevares i naturtilstand av hensyn til forskning omkring treprovenienser og sur nedbørs virkning på

Gammelskog i Rotldalen. (TORFINN ROHDE)

jord, skog og vann. De kvartærgeologiske forekomstene på Stormoen, Fagermoa og ved Ramåa, er også vurdert høyt i vernesammenheng.

For tida arbeider fylkesmannen i samarbeid med ØKO-forsk (forskningsorgan for naturvernforskning) med registrering av flere slike skogområder i fylket. Men allerede nå kan en si at deler av skogen på nordsida av Rotla vil være aktuell å verne som naturreservat. Resten av skogen i statsalmenningen bør også drives etter spesielle prinsipper som ivaretar verneinteressene.

De store myrområdene rundt kroken på Rotla er også høyt prioritert i vernesammenheng. Sammen med barskogen innunder Hoemsknipen bør disse innlemmes i et framtidig naturreservat.

I forbindelse med at Statens Naturvernråd arbeider med en offentlig utredning om nasjonalparkene og andre store verneområder i Norge, gis Rotldalen statsalmenning en vurdering som mulig framtidig verneområde. Dette arbeidet vil bli ferdig i løpet av våren 1986.

Sør-Trøndelag skogforvaltning arbeider i tillegg med en arealbruksplan for hele statsalmenningen. Her vurderes alle interessene i området opp mot hverandre. Dette arbeidet skal også ferdiggjøres i løpet av våren 1986.

Områdene rundt Kvern fjellvatna, med kvernsteinbrudd og tufter etter arbeiderlandsbyer, er foreslått fredet som kulturminne av Riksantikvaren.

Den videre skjebne for Rotldalen og Garbergelvdalføret vil i stor grad avhenge av hva som skjer med Verneplan III, Nasjonalparkutredningen og Statens Skogers arealbruksplan for området.

For Turistforeningen, som er en av de viktigste interessentene i området, må det være viktig at også de markerer sine interesser i området i den pågående behandlingen som foregår.

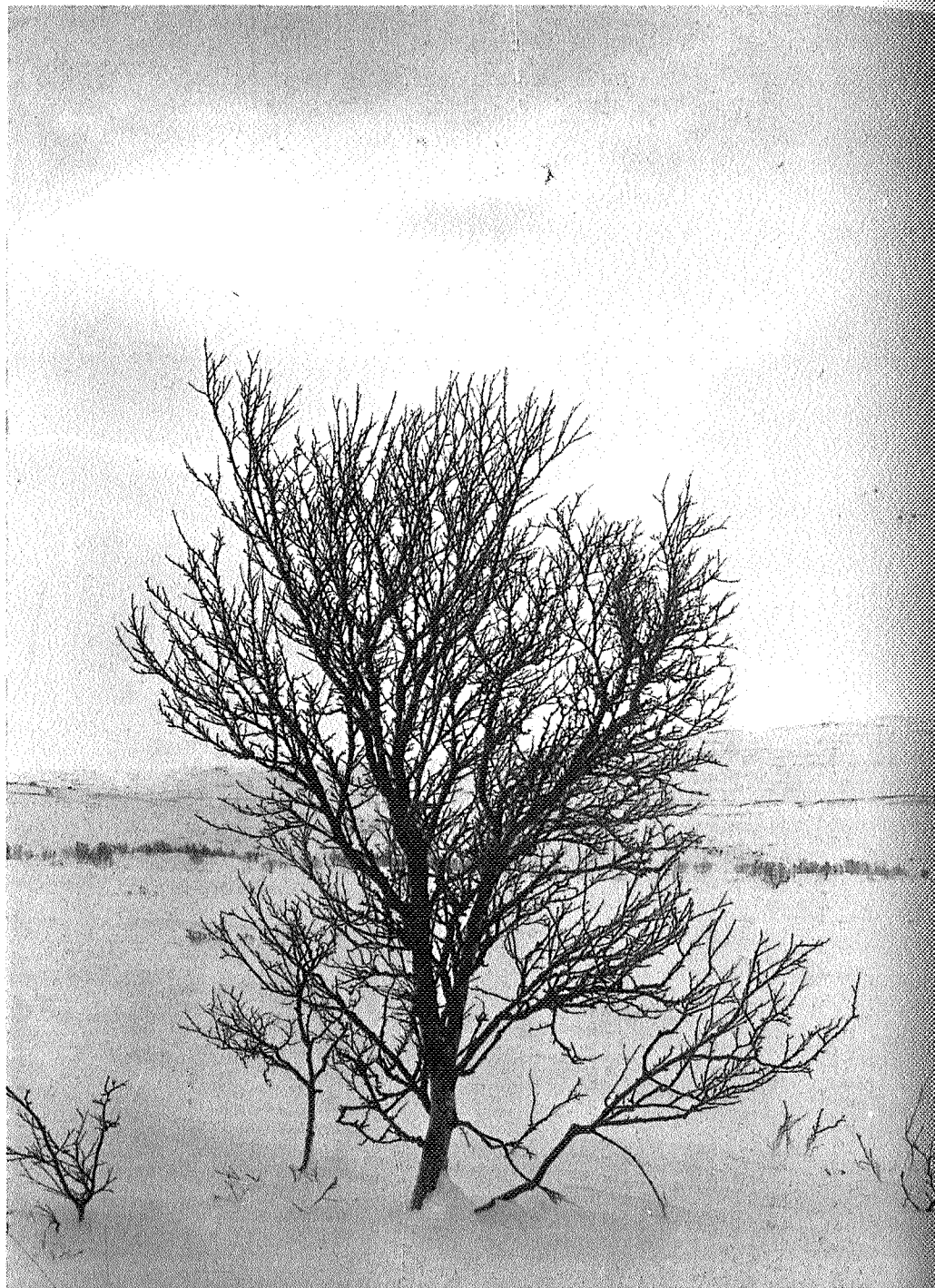
– Vern eller ikke vern? – Vandrerpardis eller ikke vandrerpardis?

That's the question!

THORFINN ROHDE, født 1955. Han er utdannet naturforvaltningsskandidat fra NLH 1979, og jobbet i perioden 1980-82 som prosjektleder for Handlingsprogram for friluftsliv i Nord-Trøndelag og som sekretær for fylkesfriluftsnemnda i Nord-Trøndelag. Han har siden høsten 1982 jobbet hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag som naturvernkonsulent og naturverninspektør. Han er medlem i styret i Nord-Trøndelag Turistforening.

Noen må falle for at nye skal slå rot! Tore Ruderås, Sør-Trøndelag skogforvaltning, tar gammelskogen i betraktning. (TORFINN ROHDE)

Enslig fjellbjørk. (SVEIN LOENG)

Formannen har ordet

Av KARL H. BROX

Som formann må jeg si det er en glede for meg å kunne fastslå at 1985 ble et godt år for Trondhjems Turistforening. Besøket i påsken gikk opp med 540 overnattinger sammenlignet med 1984, antall overnattinger i sommersesongen økte med 2232, og på de selvbetjente hyttene er også antall overnattinger i løpet av året økt med 374 sammenlignet med 1984. Det eneste tallet på besøksstatistikken som viser nedgang er dermed utleien utenom sesong, som gikk ned med 162 overnattinger. Tilsammen var det 17.207 personer som overnattet på TTs hytter i 1985, og dette er et tall som vi må si oss godt fornøyd med.

Jeg er derimot ikke like fornøyd med veksten i medlemstallet, selv om vi også her hadde en økning i 1985 i forhold til 1984. Økningen er imidlertid ikke større enn 75 medlemmer slik at vi ved utgangen av året hadde i alt 6.456 medlemmer. Jeg kan ikke forstå annet enn at det må være mulig å øke dette tallet betydelig, men det krever naturligvis målbevisst arbeid. På hvilken måte vi her skal øke innsatsen vil jeg i skrivende stund ikke ha noen bestemte meninger om, men dette er en sak styret og administrasjonen må drøfte grundig i løpet av de første månedene i 1986. Foreløpig vil jeg bare anmode alle om å innbetale sin kontingent så snart som mulig, og foreslå at man gjerne bruker medlemskap i TT som gave og oppmerksomhet til familie og venner i 1986!

Noe av det som gledet meg mest i 1985 var at det i stor grad lyktes oss å få folk til å delta på fellesturer igjen. Denne turformen hadde i flere år vist nedgang, men da vi i fjor satset på et mer omfattende og variert tilbud, og sørget for skikkelig markedsføring av turene både gjennom Fjellvandring, avisannonser og på annen måte, viste det seg at fellesturdeltakerne kom tilbake. Noen turer måtte riktignok avlyses også i 1985, men oppslutningen om de turene som gikk var